

สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินตามการรับรู้ ของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้

กฤตยา แดงสุวรรณ¹

นงนุช บุญยัง²

อังศุมา อภิชาโต³

Core competencies of accident and emergency nurses as perceived by nurses in hospitals under the Ministry of Public Health in the three southern border provinces

Dangsuwan K, Boonyoung N, Apichato A.

Emergency Room, Department of Nursing, Naradhiwasrajanagarindra Hospital, Narathiwat, 96000, Thailand

Department of Nursing Administration and Nursing Education, Faculty of Nursing,

Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla, 90112, Thailand

Songkla Med J 2008;26(3):227-237

Abstract:

Objective: To study levels of core competency of accident and emergency nurses as perceived by nurses in public hospitals under the Ministry of Public Health in the three southern border provinces.

Research design: Descriptive research

¹พย.ม. (การบริหารการพยาบาล) งานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ อ.เมือง จ.นราธิวาส 96000

²Ph.D. (Nursing) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ³วท.ม. (พยาบาลศาสตร์) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษาพยาบาลและบริการการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90112

รับต้นฉบับวันที่ 27 เมษายน 2550 รับลงตีพิมพ์วันที่ 5 มีนาคม 2551

Materials and methods: One hundred and fifty emergency nurses who were working in the emergency department (ED) of hospitals with at least 30 beds and had been working at the ED for more than 6 months were selected by systematic random sampling technique. Subjects were asked to self-evaluate their competency levels using a questionnaire. After that the questionnaires were collected by head nurses working at the ED and returned to the researcher. Response rate was 100%.

Result: Overall core competency of accident and emergency nurses in public hospitals under the Ministry of Public Health in the three southern border provinces was at a moderate level (51.3%). When considering levels by dimension, the only dimension at a high level was the competency of coordination (57.3%); The other five levels were at moderate level: core competency of leadership (56.7%); core competency of decision making (55.3%); core competency of problem solving (54.7%); core competency of nursing knowledge related to accident and emergency care (53.4%); and core competency of teamwork (50.0%).

Conclusion: The overall core competency of accident and emergency nurses in public hospitals under the Ministry of Public Health in the three southern border provinces was at a moderate level. This indicates a need for further improvement in the competency of accident and emergency nurses in order to enable them to provide effective nursing care.

Key words: core competency of accident and emergency nurses, competency of coordination, core competency of leadership, core competency of decision making, core competency of problem solving, core competency of nursing knowledge related to accident and emergency care, core competency of teamwork

บทคัดย่อ:

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพต่อระดับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปแบบการวิจัย: เชิงพรรณนา

วัสดุและวิธีการ: กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีขนาด 30 เตียงขึ้นไป มากกว่า 6 เดือน เป็นจำนวน 150 ราย สุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ และกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับสมรรถนะของตนเอง โดยให้หัวหน้างานอุบัติเหตุและฉุกเฉินเป็นผู้เก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งกลับมาให้ผู้วิจัย ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ครบถ้วน จำนวน 150 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการศึกษา: ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักโดยรวมของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.3) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีสมรรถนะรายด้านเพียงด้านเดียวที่มีร้อยละสูงสุดอยู่ในระดับสูง ได้แก่ สมรรถนะด้านการประสานความร่วมมือ (ร้อยละ 57.3) นอกจากนั้นมีร้อยละสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านภาวะผู้นำ (ร้อยละ 56.7) ด้านการตัดสินใจ (ร้อยละ 55.3) ด้านการแก้ปัญหา (ร้อยละ 54.7) ด้านความรู้เฉพาะสาขา (ร้อยละ 53.3) และด้านการทำงานเป็นทีม (ร้อยละ 50.0) ตามลำดับ

สรุป: สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน, สมรรถนะหลักด้านการประสานความร่วมมือ, สมรรถนะหลักด้านการตัดสินใจ, สมรรถนะหลักด้านภาวะผู้นำ, สมรรถนะหลักด้านการแก้ปัญหา, สมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีม, สมรรถนะหลักด้านความรู้เฉพาะสาขา

บทนำ

งานอุบัติเหตุและฉุกเฉินเป็นบริการด่านแรกที่สำคัญของการให้บริการรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บและผู้ป่วยฉุกเฉิน ต้องการการบริการที่รวดเร็ว และถูกต้อง การพยาบาลในงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินเป็นการให้การพยาบาลผู้รับบริการที่อยู่ในภาวะฉุกเฉินและวิกฤต โดยเฉพาะในภาวะคุกคามชีวิตซึ่งต้องการการประเมินที่แม่นยำ ถูกต้อง การวิเคราะห์ตัดสินใจที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น อีกทั้งในการให้การพยาบาลไม่สามารถปฏิบัติโดยลำพังต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม การประสานความร่วมมือที่ีระหว่างทีมสหวิชาชีพ พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินจึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นในการดูแลผู้ป่วย ประยุกต์ใช้ความรู้ที่เหมาะสมและต้องใช้ทักษะความสามารถพิเศษเฉพาะทาง¹⁻² อีกทั้งปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายพัฒนางานอุบัติเหตุและฉุกเฉินให้เป็นศูนย์อุบัติเหตุที่เป็นเลิศ (excellence trauma center) การพัฒนาสมรรถนะหลักพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินเพื่อปฏิบัติงานในศูนย์อุบัติเหตุที่เป็นเลิศเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย³ พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินจึงต้องมีการพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และเพื่อให้มีสมรรถนะหลักเพียงพอในการให้การพยาบาลตามมาตรฐานงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ตอบสนองความต้องการของสังคมและประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น⁴

สมรรถนะหลักเป็นความสามารถที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนในองค์กรต้องมี เพื่อผลักดันให้บุคคลสามารถปฏิบัติกิจกรรมหรือแสดงออกด้านพฤติกรรมต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร⁴ การกำหนดสมรรถนะหลักของแต่ละงาน แต่ละวิชาชีพขึ้นอยู่กับความจำเป็นของวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ สภาพการณ์ และความเหมาะสมของสังคมนั้นๆ⁵ ปัจจุบันชมรมพยาบาลศัลยกรรมอุบัติเหตุแห่งประเทศไทย โดยกรองไฉ อุดมสุต และเครือข่ายพยาบาลอุบัติเหตุ⁶ ได้ทำการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับสมรรถนะหลักโดยการประชุมระดมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมวิจัย ประกอบด้วย หัวหน้า และรองหัวหน้าหอผู้ป่วยงานอุบัติเหตุ และฉุกเฉินของโรงพยาบาลต่างๆ ทั่วประเทศ ทั้งโรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลศูนย์ และได้ข้อสรุปเกี่ยวกับสมรรถนะหลักพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการประสานความร่วมมือ ด้านการตัดสินใจ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านความรู้เฉพาะสาขา

สมรรถนะหลักทั้ง 6 ด้าน เป็นความรู้ ทักษะ ความสามารถที่สำคัญที่พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องนำไปปฏิบัติ แต่เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบด้วยโรงพยาบาลประจำจังหวัด และโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างออกไป ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงควรคำนึงถึงสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและบริบททางสังคมและวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ในปัจจุบันปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลาประมาณ 3 ปี ทำให้เกิดการขยายออกนอกพื้นที่ของบุคลากรทางการแพทย์ ส่งผลต่อภาวะขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์⁷ ส่งผลให้บุคลากรทางการแพทย์ที่ยังคงปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีภาระงานที่เพิ่มขึ้นมากอย่างชัดเจน ทำให้บุคลากรทางการแพทย์อาจขาดโอกาสในการพัฒนา และจากสถานการณ์ความไม่สงบดังกล่าวทำให้ความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นของประชาชนในสามจังหวัดเปลี่ยนแปลงไปเป็นโรคที่เกิดจากการบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายมากขึ้น และมีการบาดเจ็บหมู่เกิดขึ้นหลายครั้ง⁸ จากการทำจำนวนผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้น และหลายครั้งเป็นการบาดเจ็บหลายระบบมีความซับซ้อนในการช่วยเหลือ พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินซึ่งเป็นบุคลากรด่านแรกที่ต้องให้การดูแลรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บดังกล่าวจึงต้องมีสมรรถนะที่เพียงพอในการให้บริการ

จากความสำคัญของสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน และในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารระดับต้นในทีมสุขภาพที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินสามารถนำผลการประเมินสมรรถนะหลักมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของตน และเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารทุกระดับของกระทรวงสาธารณสุขในการจัดหลักสูตรในการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินให้สอดคล้องกับบริบทและเป็นไปตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนด

วัตถุประสงค์และวิธีการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ทั้งหมด 28 โรงพยาบาล จำนวนประชากร 242 ราย กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีขนาด 30 เตียงขึ้นไป ปฏิบัติงานระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2549 และเป็นผู้ปฏิบัติงานที่หน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินมานานมากกว่า 6 เดือน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามยามานะ (Yamane) ผลการคำนวณได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 150 ราย สุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น (probability sampling) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic random sampling) และใช้พยาบาลวิชาชีพทุกคนที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ มีกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลชุมชน 15 โรง จำนวน 98 ราย โรงพยาบาลทั่วไป 3 โรง จำนวน 52 ราย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 150 ราย เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตำแหน่ง การได้รับการอบรมเพิ่มเติมทางการพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน วิธีที่ช่วยให้สามารถพัฒนาสมรรถนะหลักได้ และแบบสอบถามการประเมินสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบประเมินความสามารถเชิงสมรรถนะหลักของพยาบาลหน่วยอุบัติเหตุฉุกเฉินของกรองไต่ อุณหสูต และเครือข่ายพยาบาลอุบัติเหตุ และจากการทบทวนวรรณกรรมโดยเพิ่มประเด็นจริยธรรมและบริบททางสังคมและวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะหลัก 65 ข้อ มี 6 ด้าน คือ 1) ด้านการประสานความร่วมมือ 2) ด้านการตัดสินใจ 3) ด้านภาวะผู้นำ 4) ด้านการแก้ปัญหา 5) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 6) ด้านความรู้เฉพาะสาขา ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์เลือกตอบและให้คะแนนการปฏิบัติ มีค่าคะแนน 1-5 การแปลผลแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินจำนวน 20 คน โดยวิธีการวัดซ้ำสองครั้ง (test-retest method) ได้สัมประสิทธิ์-

สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยรวมเท่ากับ 0.98 ส่วนการหาค่าสัมประสิทธิ์-สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันรายด้าน คือ ด้านการประสานความร่วมมือ ด้านการตัดสินใจ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความรู้เฉพาะสาขา ได้ค่าความเที่ยง 0.92, 0.89, 0.93, 0.85, 0.92, 0.97 ตามลำดับ จึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามที่รวบรวมได้ และมีความถูกต้องสมบูรณ์จำนวน 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินมานานกว่า 6 เดือน จำนวน 150 ราย มีอายุเฉลี่ย 32.77 ปี (SD=5.53) สถานภาพคู่ร้อยละ 58 นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 62 เพศหญิงร้อยละ 92.7 มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 95.3 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพระดับ 5-6 ร้อยละ 47.3 มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินเฉลี่ย 6.94 ปี (SD=4.95) มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เฉลี่ย 6.55 ปี (SD=4.74) ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประชุม/สัมมนา/อบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ร้อยละ 93.3 และวิธีที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าจะช่วยให้กลุ่มตัวอย่างสามารถพัฒนาสมรรถนะหลักได้คือการเข้าฝึกอบรม/ประชุม ร้อยละ 47.3

ส่วนที่ 2 ระดับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.3) รายด้านที่มีร้อยละสูงสุดอยู่ในระดับสูงมีเพียงด้านเดียว คือ สมรรถนะด้านการประสานความร่วมมือ (ร้อยละ 57.3) สมรรถนะหลักที่มีร้อยละสูงสุดอยู่ในระดับปานกลางมี 5 ด้าน โดยเรียงร้อยละจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สมรรถนะหลักด้านภาวะผู้นำ (ร้อยละ 56.7) สมรรถนะหลักด้านการตัดสินใจ (ร้อยละ 55.3) สมรรถนะหลักด้านการแก้ปัญหา (ร้อยละ 54.7) สมรรถนะหลักด้านความรู้เฉพาะสาขา (ร้อยละ 53.3) และสมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีม (ร้อยละ 50.0) (ตารางที่ 1) รายละเอียดการประเมินสมรรถนะหลักทั้ง 6 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2-7

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละของสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน รายด้าน และโดยรวม (N=150)

สมรรถนะหลัก	ระดับ		
	ต่ำ จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	สูง จำนวน (ร้อยละ)
1. ด้านการประสานความร่วมมือ	0	64 (42.7)	86 (57.3)
2. ด้านภาวะผู้นำ	3 (2.0)	85 (56.7)	62 (41.3)
3. ด้านการตัดสินใจ	0	83 (55.3)	67 (44.7)
4. ด้านการแก้ปัญหา	5 (3.3)	82 (54.7)	63 (42.0)
5. ด้านความรู้เฉพาะสาขา	1 (0.7)	80 (53.3)	69 (46.0)
6. ด้านการทำงานเป็นทีม	2 (1.3)	75 (50.0)	73 (48.7)
โดยรวม	1 (0.7)	77 (51.3)	72 (48.0)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคะแนนสมรรถนะหลักด้านการประสานความร่วมมือ (N=150)

สมรรถนะหลักด้านการประสานความร่วมมือ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ให้ความเคารพและให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน	3.96	0.93	สูง
2. ประนีประนอมในการทำงานระหว่างทีมสหสาขา	3.63	0.80	สูง
3. แสดงความเป็นมิตร มีน้ำใจ	3.62	0.88	สูง
4. เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน	3.52	1.03	สูง
5. ให้การยอมรับผู้มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง	3.49	0.87	สูง
6. อำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจกรณีผู้ป่วยคดี	3.49	1.10	สูง
7. เต็มใจช่วยเหลือเมื่อมีการร้องขอจากหน่วยงาน	3.44	0.86	สูง
8. มีการสื่อสารในการประสานความร่วมมือ	3.40	0.90	สูง
9. ปฏิบัติงานตามข้อตกลงและนโยบายของหน่วยงาน	3.25	1.17	ปานกลาง
10. ความสามารถในด้านข้อมูลข่าวสาร	3.23	0.96	ปานกลาง
11. ผนึกกำลังช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงาน ได้แก่ การปฏิบัติงานประจำ และกิจกรรมพิเศษอื่นๆ	3.15	1.17	ปานกลาง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคะแนนสมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีม (N=150)

สมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีม	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีน้ำใจ เสียสละ อดทน	3.79	0.78	สูง
2. ระบบในหน่วยงานของตนเองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.45	0.99	สูง
3. เข้าใจและยอมรับบทบาทหน้าที่ของทีม	3.42	1.14	สูง
4. รับฟังความคิดเห็นการตัดสินใจที่แตกต่าง	3.32	0.97	ปานกลาง
5. มีความชัดเจนในระบบและขั้นตอนการทำงาน	3.28	1.04	ปานกลาง
6. ประเมินการบาดเจ็บจากสถานการณ์และสั่งการทีมให้ปฏิบัติการพยาบาล สาธารณสุขได้	3.24	1.04	ปานกลาง
7. โต้แย้งในกรณีถูกขอร้องให้ปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	3.04	1.09	ปานกลาง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคะแนนสมรรถนะหลักด้านความรู้เฉพาะสาขา (N=150)

สมรรถนะหลักด้านความรู้เฉพาะสาขา	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการรักษา	3.65	1.02	สูง
2. ให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพได้ สอดคล้องกับความเชื่อและวิถีชีวิต	3.60	0.91	สูง
3. ปฏิบัติงานในทีมช่วยชีวิตด้วยความแคล่วคล่องว่องไว	3.59	0.89	สูง
4. ให้การช่วยเหลือเบื้องต้นได้เหมาะสมกับปัญหา	3.55	0.89	สูง
5. เป็นผู้ประสานงานในการส่งต่อเพื่อการรักษาภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบ	3.50	0.94	สูง
6. ให้การรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บจากสาธารณภัย	3.49	0.95	สูง
7. เผื่อระวังติดตามอาการผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง	3.47	0.93	สูง
8. ลำดับความสำคัญของปัญหาในภาวะฉุกเฉิน	3.44	0.92	สูง
9. สามารถรายงานอาการผู้ป่วยได้ถูกต้อง และทันเวลา	3.41	0.99	สูง
10. คัดกรองและแยกประเภทผู้ป่วยตามความรุนแรง	3.40	0.94	สูง
11. จัดการกับภาวะไม่สุขสบายของผู้ป่วย	3.40	0.95	สูง
12. ให้การรักษาพยาบาลด้วยความเสมอภาค	3.39	1.15	สูง
13. ให้การดูแลผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะคุกคามชีวิต	3.36	1.04	สูง
14. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยและญาติ	3.33	1.11	ปานกลาง
15. ยอมรับพฤติกรรมตามความเชื่อของผู้รับบริการ	3.27	1.06	ปานกลาง
16. วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการตามสิทธิของผู้ป่วย	3.23	0.87	ปานกลาง
17. ให้การพยาบาลผู้ป่วยใกล้ตายสอดคล้องกับความเชื่อของผู้รับบริการ	3.23	1.06	ปานกลาง
18. บันทึกข้อมูลได้ครบถ้วน และต่อเนื่อง ตามข้อเท็จจริง	3.23	1.10	ปานกลาง
19. ใช้เครื่องมือพิเศษในการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉิน	3.09	1.04	ปานกลาง
20. ประเมินผลลัพธ์การพยาบาลได้ครบถ้วน	3.03	0.99	ปานกลาง
21. ให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ครอบคลุมทั้งกายจิต-สังคมภายใต้บริบทสถานการณ์ความไม่สงบ	3.01	0.97	ปานกลาง

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคะแนนสมรรถนะหลักด้านการตัดสินใจ (N=150)

สมรรถนะหลักด้านการตัดสินใจ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.47	1.01	สูง
2. ประเมินสถานการณ์ก่อนการตัดสินใจ	3.41	0.83	สูง
3. ใช้ความรู้ และข้อมูลในการตัดสินใจ	3.39	0.91	สูง
4. ใช้เหตุผลทางจริยธรรมในการตัดสินใจ	3.21	0.98	ปานกลาง
5. ติดตามผลการตัดสินใจ	3.15	1.05	ปานกลาง
6. ติดตามผลการร้องเรียนต่างๆ	3.07	1.23	ปานกลาง
7. วิเคราะห์ผลกระทบจากการตัดสินใจ	3.01	1.03	ปานกลาง

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคะแนนสมรรถนะหลักด้านภาวะผู้นำ (N=150)

สมรรถนะหลักด้านภาวะผู้นำ	\bar{X}	SD	ระดับ
1. มีความมั่นคง น่าเชื่อถือ	3.47	1.11	สูง
2. รับผิดชอบในหน้าที่	3.43	1.18	สูง
3. คำนึงถึงความก้าวหน้า ทันเหตุการณ์	3.41	1.12	สูง
4. ใช้เทคนิคในการสอน ให้คำแนะนำ และถ่ายทอดความรู้	3.35	1.04	สูง
5. มุ่งมั่นเต็มใจในการปฏิบัติภารกิจ	3.27	1.09	ปานกลาง
6. มีความรอบคอบ สุขุม	3.25	0.97	ปานกลาง
7. มีความสนใจก้าวหน้าในวิทยาการความรู้ใหม่ๆ	3.13	0.95	ปานกลาง
8. โน้มน้าวทีมให้เกิดการทำงานร่วมกัน	3.05	1.10	ปานกลาง
9. ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ และนโยบาย	2.87	1.26	ปานกลาง
10. ให้ความสำคัญกับผลสำเร็จของทีม	2.82	1.26	ปานกลาง

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคะแนนสมรรถนะหลักด้านการแก้ปัญหา (N=150)

สมรรถนะหลักด้านการแก้ปัญหา	\bar{X}	SD	ระดับ
1. ประเมินสถานการณ์ที่เป็นปัญหา	3.63	0.91	สูง
2. ใช้ความรู้ในการวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุของปัญหา	3.25	1.08	ปานกลาง
3. วิเคราะห์ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน	3.23	0.98	ปานกลาง
4. รวบรวมข้อมูลในการระบุปัญหา	3.18	1.08	ปานกลาง
5. แก้ปัญหาได้ทันต่อสถานการณ์	3.15	1.06	ปานกลาง
6. มีการเฝ้าระวังป้องกันการเกิดปัญหาต่าง ๆ	3.14	1.34	ปานกลาง
7. ใช้ข้อมูลในการแก้ปัญหา	3.07	1.09	ปานกลาง
8. วิเคราะห์ผลกระทบจากการแก้ปัญหา	2.99	1.07	ปานกลาง
9. บันทึกการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน	2.99	1.07	ปานกลาง

วิจารณ์

ผลการศึกษา พบว่า

1. ค่าคะแนนสมรรถนะหลักโดยรวมของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีความรู้ทักษะ ตลอดจนความสามารถที่จำเป็นไม่เพียงพอหรือไม่ครอบคลุมลักษณะงาน ซึ่งอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลามากกว่า 3 ปี ต้อง

เผชิญกับความเครียดและความกดดันในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นในการให้บริการผู้บาดเจ็บจากสถานการณ์ความรุนแรง หลายครั้งเป็นการบาดเจ็บหมู่การรักษาผู้ป่วยจำนวนมาก ในเวลาจำกัด ความกดดันจากผู้ป่วยญาติ สังคมบุคคลากรในโรงพยาบาล ชาวที่ไม่ชัดเจน ผู้ประสงค์ดีที่บางครั้งขัดขวาง และรบกวนสมาธิการทำงานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาและกลุ่มผู้ร่วมงานที่มาช่วยเหลือ นอกจากนี้ยังประกอบด้วย นักปกครอง ตำรวจ ทหาร นักข่าว เข้ามารวบรวมข้อมูล ผู้ได้รับบาดเจ็บพร้อมกันทำให้เกิดความสับสนวุ่นวาย ส่งผลต่อความเครียดและความอ่อนล้าของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน รวมทั้งการย้ายออกนอกพื้นที่ของพยาบาล ทำให้พยาบาลที่ยังคงปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ต้องรับภาระงานเพิ่มขึ้น

ที่สำคัญความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การต้องใช้ชีวิตประจำวันด้วยความระมัดระวังตัวและหวาดระแวงตลอดเวลา ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ขาดความมั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและครอบครัว ความเครียดเพิ่มขึ้น สุขภาพจิตแย่¹⁰ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการศึกษาของอวยพร สมใจ¹¹ ที่พบว่า ความปลอดภัยในชีวิตมีอิทธิพลต่อสมรรถนะของบุคคล จึงอาจเป็นไปได้ว่าปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นอาจส่งผลให้สมรรถนะหลักโดยรวมของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของวารุณี เริ่มอรุณรอง¹² ที่พบว่าสมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ เตือนใจ พิทยาวัฒน์ชัย¹³ นารี แซ่เอ็ง¹⁴ เพ็ญผกา พุ่มพวง¹⁵ บุญมี ภูदानังว¹⁶ อัจฉรา สุทธิพรณิวัฒน์¹⁷ ซึ่งพบว่าสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับสูงเช่นกัน

2. สมรรถนะหลักด้านการประสานความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างมากกว่ากึ่งหนึ่งของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ร้อยละ 57.3) อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงจำนวน 8 ข้อ ใน 11 ข้อ อยู่ในช่วงค่าเฉลี่ย 3.40-3.96 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ให้ความเคารพให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}=3.96$, $SD=0.93$) ประนีประนอมระหว่างทีมสหวิชาชีพ ($\bar{X}=3.63$, $SD=0.80$) และแสดงความเป็นมิตรมีน้ำใจ ($\bar{X}=3.62$, $SD=0.88$) อธิบายได้ว่า ลักษณะการทำงานของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินเป็นการทำงานร่วมกับบุคลากรหลายฝ่าย และมีบุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้รับบริการ ทีมสุขภาพ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงานต้องมีความยืดหยุ่นและประนีประนอมในการทำงานรวมทั้งความเป็นมิตรมีน้ำใจกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่พยาบาลในแผนกฉุกเฉินควรมีเป็นอันดับแรก¹⁸ โดยเฉพาะพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเข้ารับบริการ ทั้งในลักษณะรายบุคคลและรายกลุ่ม บทบาทในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยในลักษณะดังกล่าวมิใช่เป็นงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นงานที่ต้องมีการประสานความร่วมมือในการทำงานกับหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มงานสาธารณสุขเท่านั้น¹⁹ ทำให้หน่วยงานต่างๆ ต้องมีการจัดระบบงานรวมทั้งระบบการสื่อสารที่ดีเพื่อให้การ

ประสานงานมีความรวดเร็ว มีคุณภาพ และการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความชัดเจนในรูปแบบการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการซักซ้อมความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นลักษณะการประสานความร่วมมือดังกล่าวทำให้พยาบาลงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองและของผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และจากสถานการณ์ความไม่สงบ ทำให้การทำงานมีความยืดหยุ่นเกิดการประนีประนอมระหว่างผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของวารุณี เริ่มอรุณรอง¹² พบว่า สมรรถนะด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูง และการศึกษาของ นารี แซ่เอ็ง¹⁴ พบว่า พยาบาลวิชาชีพมีความสามารถด้านการติดต่อสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับการศึกษาของ Zhang, Luk, Arthur และ Wong²⁰ ที่พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพคือ ความเข้าใจระหว่างบุคคลสำคัญที่สุดสำหรับการพยาบาลที่ดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการประสานความร่วมมือ จึงอนุมานได้ว่าการประสานความร่วมมือ

3. สมรรถนะหลักด้านภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.7) แสดงให้เห็นว่า พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินมีความสามารถในการกล้าแสดงออก มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง และกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานแสดงศักยภาพในการทำงาน รวมทั้งการนำเสนอแนวคิดใหม่ๆ ในการพัฒนางานอุบัติเหตุและฉุกเฉินยังปฏิบัติได้ไม่เต็มที่ จากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทำให้พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ทั้งการใช้ชีวิตประจำวันและการออกปฏิบัติงาน ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการปฏิบัติงานส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินขาดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานและไม่สามารถโน้มน้าวผู้ร่วมงานหรือกลุ่มให้ปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ภารกิจขององค์กร ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของเตือนใจ พิทยาวัฒน์ชัย¹³ นารี แซ่เอ็ง¹⁴ สุภา พันธุ์ชนะ²¹ สุวีรัตน์ อ่องสกุล²² ที่พบว่าสมรรถนะด้านภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับสูง

4. สมรรถนะหลักด้านการตัดสินใจของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.3) อธิบายได้ว่า การตัดสินใจของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในการให้การรักษาพยาบาลในสถานการณ์ความไม่สงบมีความลำบากเนื่องจากลักษณะการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วยมีความรุนแรงหรือซับซ้อนเกินศักยภาพของโรงพยาบาล ทำให้

ต้องมีการส่งต่อผู้ป่วยไปรับบริการยังโรงพยาบาลที่มีศักยภาพสูงกว่าการตัดสินใจออกให้บริการดูแลผู้ป่วยขณะส่งต่อในยามวิกาล ทำให้พยาบาลต้องเผชิญกับความยากลำบากในการตัดสินใจ เนื่องจากการเดินทางเพื่อส่งต่อผู้รับบริการ รวมทั้งการตัดสินใจออกให้บริการ ณ จุดเกิดเหตุในยามวิกาล หรือในพื้นที่เสี่ยงหรือการบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความรุนแรง มีความเสี่ยงสูงต่อชีวิตจากการถูกลอบทำร้ายหรือการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนจากการวางตะปูเรือใบ แต่ในขณะเดียวกันด้วยข้อกำหนดการดำเนินงานเพื่อพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยสำหรับพยาบาล กำหนดให้พยาบาลต้องไม่ปฏิเสธการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในระยะอันตรายของการเจ็บป่วย²³ ทำให้พยาบาลเกิดความขัดแย้งเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจ เช่น จากการปฏิเสธการออกไปให้การพยาบาลขณะส่งต่อหรือการออกให้บริการทางการแพทย์ ณ จุดเกิดเหตุ ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการโดยอาจทำให้ผู้รับบริการมีอาการทรุดหนักลง หรือเสียชีวิต

5. สมรรถนะหลักด้านการแก้ปัญหาของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54.7) อธิบายได้ว่า การปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินต้องเผชิญกับเหตุการณ์หรือปัญหาต่างๆ มากมาย อยู่เสมอ หลายๆ ปัญหาที่มีความเร่งด่วน ชับซ้อน คลุมเครือ และแฝงไว้ด้วยปัญหาอื่นๆ ซึ่งตามแนวคิดของยุดา รักไทย และธนิกันต์ มามะศิริรานนท์²⁴ กล่าวว่าปัญหาที่มีความเร่งด่วน ชับซ้อน คลุมเครือและแฝงไว้ด้วยปัญหาอื่นๆ ทำให้ยากต่อการแก้ไข อีกทั้งหลาย ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อความปลอดภัยของตัวพยาบาลเอง ทำให้การแก้ปัญหาของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินต้องทำด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ส่งผลให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. สมรรถนะหลักด้านความรู้เฉพาะสาขาของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.3) อธิบายได้ว่า การที่พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินต้องปฏิบัติงานอยู่ภายใต้สถานการณ์ความรุนแรงต่อเนื่องมาเป็นเวลามากกว่า 3 ปี ต้องใช้ชีวิตด้วยความหวาดระแวงขาดความมั่นใจในความปลอดภัยทั้งของตนเองและครอบครัว ไม่มีอิสระในการดำเนินชีวิต ทำให้ต้องเผชิญกับความเครียดอยู่ตลอดเวลา¹⁰ ซึ่งส่งผลเสียต่อสมรรถนะการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการศึกษาของอวยพร สมใจ¹¹ ที่พบว่า ความปลอดภัยในชีวิตมีผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคคล

ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของวารุณี เริ่มอรุณรอง¹² ที่พบว่าสมรรถนะด้านเทคนิคบริการของพยาบาลประจำการงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในภาคใต้อยู่ในระดับสูง หน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินเป็นจุดให้บริการด่านแรกที่มีผู้ป่วยทุกประเภทเข้ารับบริการโดยเฉพาะในโรงพยาบาลของรัฐซึ่งปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ไม่ต้องจ่ายค่าบริการอีกทั้งประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้มารับบริการเพิ่มมากขึ้น²⁵ โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ที่มีผู้บาดเจ็บจากสถานการณ์ความไม่สงบเข้ามาใช้บริการเพิ่ม และมีอัตราค่าส่งทางการพยาบาลในแต่ละเวลาที่จำกัด เพื่อให้ผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะฉุกเฉินจริงๆ ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินจึงต้องมีความสามารถในการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในภาวะฉุกเฉินซึ่งเป็นการปฏิบัติตามมาตรฐานการพยาบาล การบริการผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินที่กำหนดให้พยาบาลวิชาชีพประเมินอาการที่เป็นอันตราย เสี่ยงต่อชีวิต จัดลำดับความเร่งด่วนของผู้ป่วยแต่ละรายและให้การช่วยเหลือทันทีตามความรุนแรงของการเจ็บป่วย²⁶

7. สมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีมของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีร้อยละสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 50.0) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการทำงานร่วมกันในทีมวิชาชีพหรือระหว่างสหวิชาชีพยังไม่สมบูรณ์ หรือมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ อธิบายได้ว่า สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้แพทย์และพยาบาลส่วนหนึ่งขอย้ายออกนอกพื้นที่ ทำให้ขาดแคลนอัตรากำลังอย่างมากโดยเฉพาะแพทย์ ส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพต้องปฏิบัติงานในบทบาทผู้ช่วยแพทย์หรือในบางช่วงเวลาต้องปฏิบัติงานแทนแพทย์มากขึ้น ซึ่งไม่ใช่การทำงานเป็นทีมที่สมบูรณ์ อีกทั้งบทบาทหนึ่งของพยาบาลคือบทบาทผู้ช่วยแพทย์โดยปฏิบัติงานตามคำสั่งแพทย์²⁷ การที่พยาบาลต้องปฏิบัติงานโดยปฏิบัติตามคำสั่งแพทย์อย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ จึงทำให้พยาบาลวิชาชีพไม่กล้าโต้แย้ง หรือปฏิเสธในกรณีที่ตนเองไม่เห็นด้วยกับนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติของทีม

สรุป

สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายด้านที่จํานวนร้อยละสูงสุดอยู่ในระดับสูงมีเพียงด้านเดียวคือ สมรรถนะด้านการประสานความร่วมมือ จึงมีข้อเสนอแนะ

เพื่อการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. ด้านการบริหาร ผู้บริหารการพยาบาลและหรือผู้บริหารของกระทรวงสาธารณสุขทุกระดับ ควรนำผลการประเมินสมรรถนะหลักด้านที่อยู่ในระดับปานกลางมาเป็นประเด็นในการจัดหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินและสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการให้การพยาบาลภายใต้บริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการ และหรือฝึกปฏิบัติในหน่วยงาน โดยมีพี่เลี้ยงเกี่ยวกับสมรรถนะด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสมรรถนะซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อันได้แก่สมรรถนะด้านการตัดสินใจ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านความรู้เฉพาะสาขา

3. ด้านการวิจัย ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และนำไปวางแผนเพื่อการพัฒนาต่อไป รวมทั้งควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาระดับสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินในโรงพยาบาลสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินได้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

1. กรองใจ อุณหสูต. การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุที่อยู่ในภาวะคุกคามชีวิต. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องเครือข่ายและปรากฏการณ์ความเชี่ยวชาญทางการพยาบาลศาสตร์ วิกฤติชมรมพยาบาลศาสตร์อุบัติเหตุแห่งประเทศไทย; วันที่ 23-24 มิถุนายน 2549; โรงแรมเอส ดี อเวนิว. กรุงเทพฯ: เครือข่ายพยาบาลอุบัติเหตุแห่งประเทศไทย; 2549.
2. DeMarco RJ, Susan PB, Patricia P. Competency program development across a merged healthcare network. J Nurs Staff Devel 2001;17:234-40.

3. กุลยา ดันติผลชีวะ. การพัฒนารูปแบบการฝึกภาคปฏิบัติ การพยาบาลเน้นชุมชนสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์: วิธีการเชิงสมรรถนะ [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน]. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2532.
4. เพ็ญจันทร์ แสนประสาน, อุไร พานิชยานุสนธ์, ลัดดาวัลย์ ทัดศรี, เสาวลักษณ์ เจริญสิทธิ์, พริ้มเพรา สาครชัยพิทักษ์, มยุรี ปริญญาวัฒน์ และคณะ. การจัดการทางการพยาบาลสู่การเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สุขุมวิทการพิมพ์; 2548.
5. สมาคมแพทย์อุบัติเหตุแห่งประเทศไทย. Trauma nurse coordinator. กรุงเทพฯ: โรงแรมเอส ดี อเวนิว; 2548. (อัดสำเนา)
6. กรองใจ อุณหสูต, เครือข่ายพยาบาลอุบัติเหตุ 29 โรงพยาบาล. ความสามารถเชิงสมรรถนะหลักของพยาบาลหน่วยอุบัติเหตุฉุกเฉิน. กรุงเทพฯ: โรงแรมเอส ดี อเวนิว; 2549.
7. ประณีต ส่งวัฒนา, ปรีศนา อัดถาผล, มนัสวี อุดลยรัตน์, ทศนีย์ สมสมาน. สถานภาพความต้องการของผู้เรียนและแนวทางการร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการพยาบาลและระบบการดูแลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้. ใน: ประณีต ส่งวัฒนา, วังจันทร์ เพชรพิเชฐเชียร, อุมพร บุญญโสพรรณ, วรวิทย์ บารู, นิมนัสตรา แว, ศิริรัตน์ โกศลวิวัฒน์ และคณะ, บรรณาธิการ. รายงานการศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายบทบาทของคณะพยาบาลศาสตร์ในการผลิตและพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการพยาบาลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้. ในการผลิตและพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการพยาบาลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้. สงขลา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2548;60-92.
8. สรรพพงษ์ กุทธิรักษา. การจัดการระบบการแพทย์และสาธารณสุขในสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดยะลา. วารสารวิชาการเขต 12 2548;16:79-92.
9. อนันต์ ตันมุขกุล. อุบัติเหตุและสาธารณภัยในด้านจิตวิทยา. ใน: อนันต์ ตันมุขกุล, พรสุข หุ่นรินันตร, ดวงพร สายอร่าม, บรรณาธิการ. การดูแลผู้บาดเจ็บที่ไม่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล. กรุงเทพฯ: เอ็น พี เพรส; 2549;249-64.
10. รุ่ง แก้วแดง. สงครามและสันติสุขชายแดนภาคใต้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน; 2548.
11. อวยพร สมใจ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต,

- สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ]. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช; 2548.
12. วารุณี เริ่มอรุณรอง. สมรรถนะการปฏิบัติงานของพยาบาล
ประจำการงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลสังกัด
กระทรวงสาธารณสุขภาคใต้ตามการรับรู้ของหัวหน้างาน
[สารนิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร
การพยาบาล]. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2548.
 13. เตือนใจ พิทยาวัฒน์ชัย. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะ
พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย [วิทยานิพนธ์ปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการพยาบาล].
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2548.
 14. นารี แซ่เอ็ง. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางสมรรถนะของพยาบาล
วิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
[วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
บริหารการพยาบาล]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น;
2543.
 15. เพ็ญภา พุ่มพวง. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะเชิงวิชาชีพ
วัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ คุณภาพชีวิตการทำงาน
กับความยึดมั่นผูกพันในองค์กร ของพยาบาลประจำการ
โรงพยาบาลศูนย์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล]. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547.
 16. บุญมี ภูตานังว. สมรรถนะของพยาบาลห้องคลอด
โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวง
สาธารณสุข [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาการบริหารการพยาบาล]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น; 2548.
 17. อัจฉรา สุทธิพรณิวัฒน์. สมรรถนะในการปฏิบัติงานของ
พยาบาลวิชาชีพจบใหม่ เขต 10 [วิทยานิพนธ์ปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการพยาบาล].
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2545.
 18. จารุวรรณ พรรดพานิช, ภัทรา นิโครธา, จินตนา ตันติกุล.
การบริหารงานแผนกฉุกเฉิน. ใน: สุตาพรรณ ธัญจิรา, วนิดา
ออประเสริฐ, บรรณาธิการ. การพยาบาลฉุกเฉินและอุบัติเหตุ
หมู่. กรุงเทพฯ: สามเจริญ; 2546;1-13.
 19. ชัยวัฒน์ ปาลวัฒน์วิไชย. บทบาทของบุคลากรทางการแพทย์
ในการดูแลผู้บาดเจ็บ. ใน: อนันต์ ตันมุษยกุล, พรสุข
ทูนันรินทร์, ดวงพร สายอร่าม, บรรณาธิการ. การดูแล
ผู้บาดเจ็บที่ไม่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล. กรุงเทพฯ:
เอ็น พี เพรส; 2549;1-8.
 20. Zhang Z, Luk W, Arthur D, Wong T. Nursing compe-
tencies: personal characteristic contributing to effective
performance. J Adv Nurs 2001;33:467-74.
 21. สุภา พันธุ์ชนะ. ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลศูนย์ เขต 19 [สารนิพนธ์พยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการพยาบาล]. สงขลา:
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2548.
 22. สุรรัตน์ อ่องสกุล. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้า
หอผู้ป่วยและความสำคัญ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย
และพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ภาคใต้ [สารนิพนธ์
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการพยาบาล].
สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2548.
 23. สภาการพยาบาล. ขอบเขตการประกอบวิชาชีพการพยาบาล
และผดุงครรภ์. 2546 [homepage on the Internet]. กรุงเทพฯ:
สภาการพยาบาล [เข้าถึง 19 กันยายน 2548]. สืบค้นจาก:
<http://www.tnc.or.th/knowledge/know01.html>
 24. ยุตา รักไทย, ธนิกานต์ มามะศิรินันท์. เทคนิคการแก้ปัญหา
และตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ธรรมการพิมพ์;
2548.
 25. วนิดา ออประเสริฐศักดิ์, อรุณี เกตุกราย, วิมลรัตน์
มาสิวรรณ. การจำแนกประเภทผู้ป่วย. ใน: สุตาพรรณ
ธัญจิรา, วนิดา ออประเสริฐ, บรรณาธิการ. การพยาบาล
ฉุกเฉินและอุบัติเหตุหมู่. กรุงเทพฯ: สามเจริญ; 2546;22-
34.
 26. ดารณี จามจรี. มาตรฐานการพยาบาลการบริการผู้ป่วย
อุบัติเหตุและฉุกเฉิน. ใน: กฤษดา แสงดี, อีพร สิริอังกร,
สุวิภา นิตยางกูร, เรวดี ศิรินคร, มณฑกานต์ ตระกูลดิษฐ์,
บรรณาธิการ. การพัฒนาการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ มาตรฐาน
การพยาบาลในโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์; 2542;69-96.
 27. ลิวลี ศิริโล. จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 9.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2548.